

TUÂN THỦ CÁC NGUYÊN TẮC VỀ QUẢN TRỊ, GIÁM SÁT RỦI RO THANH KHOẢN TẠI CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

ThS. Nguyễn Trung Hiếu
Trường ĐH Ngân hàng TP.HCM

Tóm tắt: Nghiên cứu đánh giá mức độ quan tâm của các ngân hàng với các nguyên tắc về quản trị, giám sát rủi ro thanh khoản của Ủy ban Basel về giám sát ngân hàng (BCBS- Basel Committee on Banking supervision) và thực trạng tuân thủ các nguyên tắc này của các ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam. Đánh giá được thực hiện thông qua quá trình tổng hợp các báo cáo tài chính, báo cáo thường niên của các ngân hàng và trả lời bản câu hỏi của các chuyên gia đến từ các NHTM Việt Nam. Kết quả cho thấy nguyên tắc về đo lường và quản lý rủi ro thanh khoản là rất quan trọng với các ngân hàng nhưng thực trạng tuân thủ chưa tốt.

Từ khóa: Rủi ro thanh khoản, quản trị rủi ro, Ủy ban Basel, nguyên tắc quản trị.

Dẫn nhập

Thanh khoản của hệ thống ngân hàng luôn là vấn đề được Chính phủ, Ngân hàng Nhà nước (NHNN) quan tâm. Các chỉ số về an toàn trong hoạt động ngân hàng nói chung, về an toàn thanh khoản nói riêng đã được NHNN ban hành. Tuy nhiên, trong bối cảnh: (i) Nền kinh tế Việt Nam thời gian qua gặp nhiều khó khăn, thị trường tiền tệ chưa ổn định, đồng thời với tính liên kết trong hệ thống ngân hàng, rủi ro thanh khoản rõ ràng đã vượt ra khỏi phạm vi của những ngân hàng đơn lẻ; (ii) Các cuộc khủng hoảng tài chính gần đây đều có nguyên nhân từ quản lý không chính xác và hiệu quả rủi ro thanh khoản trong hệ thống ngân hàng (Moody's, 2010), việc đảm bảo khả năng thanh khoản và quản trị rủi ro thanh khoản (QTRRTK) tại các NHTM Việt Nam càng trở nên cần thiết hơn bao giờ hết. Để nhấn mạnh đến sự cần thiết của việc nâng cao quản lý và kiểm soát rủi ro thanh khoản, tháng 9/2008, BCBS đã ban hành “Các nguyên tắc quản trị và giám sát rủi ro thanh khoản lành mạnh” gồm 17 nguyên tắc, chia thành các nhóm: Nguyên tắc chung, QTRRTK, Đo lường và quản lý rủi ro thanh khoản, Công khai minh bạch, Vai trò của giám sát viên (BIS, 2008).

Trong bài viết này, tác giả đánh giá mức độ quan tâm cũng như tính tuân thủ các nguyên tắc này của các NHTM Việt Nam nhằm đưa ra một số kiến nghị cần thiết để cải thiện tình hình QTRRTK.

Đánh giá mức độ quan tâm của các NHTM Việt nam đối với các nguyên tắc quản trị rủi ro thanh khoản

Để thực hiện đánh giá này, tác giả thực hiện phương pháp hệ thống cấp bậc (Analytic Hierachy Process - AHP). Phương pháp AHP được nghiên cứu và giới thiệu vào năm 1980 bởi Saaty. Đây là một kỹ thuật hỗ trợ ra quyết định dựa trên sự kết hợp của toán học và tâm lý học. Thay cho việc tìm ra được phương án nào “đúng”, phương pháp AHP giúp người sử dụng tìm ra một phương án nào phù hợp nhất với những mục tiêu và mức độ hiểu biết của họ về một vấn đề nào đó. Trong phương pháp này, các chuyên gia được yêu cầu đánh giá so sánh từng cặp tiêu chí về mức độ ưu tiên, sau đó là so sánh mức độ quan trọng trong các cặp nguyên tắc theo từng tiêu chí. Quá trình đánh giá được thực hiện bằng thang đo 9 mức độ (Saaty, 1980).

Để đánh giá được mức độ quan trọng của các nguyên tắc, tác giả sử dụng 3 tiêu chí: (i) Sự cần thiết của việc triển khai nguyên tắc vào trong